

Tednik

Učiteljski Tovariš.

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Štev. 28.

V Ljubljani, 12. malega srpana 1907.

XLVII. leto.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja vsak petek. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto stoji 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Posamezna številka 16 h. Spise je pošiljati samo na naslov: Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Idriji. Naročnino prejema Francišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Rokopisov ne vračamo. — Za oznanila je plačati od dvostopne petit-vrste po 20 h, če se oznanilo tiska enkrat; po 18 h, če se tiska dvakrat, in po 16 h, če se tiska trikrat; če se večkrat tiska, znaten popust. Oznanila sprejema „Učiteljska tiskarna“. Priloge poleg poštnine 6 K.

Saniranje deželnih financ.

Omenili smo že v zadnji številki, da je dne 27. junija t. l. razpravljala zbornica poslancev o saniranju deželnih financ. Oglasil se je k besedi tudi poslanec H r i b a r. Na kratko smo navedli vsebino njegovega govora že zadnjič. Ker se je gospod poslanec bavil večinoma z gmotnim vprašanjem učiteljstva, naj navedemo danes tista mesta iz njegovega govora, ki so zbudila zanimanje v naših in nam naklonjenih krogih.

Poslanec Hribar je dejal:

Ne da se tajiti, da je postalo saniranje deželnih financ zdaj prav nujna potreba za državo. Skrajni čas je, da se zaveda vlada svoje naloge, in samo veselo moramo pozdravljati, da je sporočil Nj. ekselencija minister za finance, da vlada že pripravlja tak potreben zakonski načrt, ki se peča s temi najnujnejšimi državnimi potrebami.

Nujni predlog, o katerem razpravljamo zdaj in ki so ga podpisale vse stranke te zbornice, opominja vlado že ob dvanajsti uri, da svojo nalogo docela izpolni.

Mika me, častiti gospodje, raziskavati po vzrokih, ki so pripravili do danes deželne finance v tak kritičen položaj, ali z ozirom na to, da čakajo ljudski parlament še jako važne naloge, nočem nadlegovati visoke zbornice s kakimi delekosežnimi razpravami. Pred vsem mi bodi dovoljeno poudarjati, da zadene ravno državo velika krivda, ako se nahajajo dandanes deželne finance v tako dezolatnem položaju.

Država je umela z neko prebrisanostjo, dejal bi, z gospodarsko politiko — pri nas v Avstriji sicer ta ni vedno prebrisana, ali v tem slučaju je prebrisanost služila svojemu namenu — vse velike izdatke, ki bi jih morala pokriti pravzaprav ona, navaliti deželam. (Glasno pritrdjevanje.)

Kot dolgoletni proračunski poročevalec kranjskega deželnega zbora bi vam mogel navesti v potrdilo svojih trditev dosti dokazov.

Omejiti se hočem samo na en slučaj, in sicer je to vprašanje deželne kulture, ki je sicer državna stvar, a jo je zvalila država vedno deželam na hrbet.

Dovoljeno pa naj mi bo, da navedem tu jako eklatanten slučaj. Gotovo mi pritrđite, da je najvišja državna dolžnost, skrbeti za povišanje kulturnega nivoa in ljudskega blagra. Za te stvari ni bilo v predparlamentarni dobi nikdar potrebnega denarja. Pač pa so imeli denar za bleščeče vojaške parade in nesrečno poveljevane vojne, ali kadar je šlo zadostiti potrebam ljudstev, ni bilo v Avstriji nikdar denarja. (Res je!)

Ali celo potem, ko so bili poklicani narodi Avstrije k zakonodajnemu delu, je razumela birokracija — katere politično šolanje se po mojem prepričanju ne razvija vzporedno z evolucijo ljudske volje — vso stvar napraviti tako, kakor je bila prej. Tako zahteva vlada vsakokrat, kadar stori kaj v zadevah ljudskega blagra ali gmotne blaginje, da ji priskoči dežela na pomoč z enakim deležem.

Gospoda moja, pri nas na Kranjskem je taka navada in mislim, da mi nihče ne ugovarja, če trdim, da je isto tudi v drugih deželah in kraljestvih. (Pritrdjevanje.)

Kar se pa tiče dviga kulturnega stanja, je splošno znano, da se je znala država oprostiti vsakih izdatkov, ki bi bili potrebni zlasti za ljudsko in obrtno šolstvo. Ker pa je stvar zdaj taka, mi tudi priznate, da je zdaj dolžnost vlade da poseže vmes. Današnja razprava naj jo opominja, da zvesto opravi to svojo dolžnost.

Nastane vprašanje na kak način naj odpomore država. Po mojih mislih je najprej treba dobiti vir temu zlu, zakaj drugače nobena operacija ne more ozdraviti bolnega telesa. In ni težko dobiti izvora tej bolezni. Vzemite v roke proračun katerekoli dežele avstrijske in na prvi pogled se vam že pokaže, da napravljajo rastoče primanjkljaje ponajveč in glavno izdatki za ljudsko šolstvo. (Pritrdjevanje.)

Smatram torej kot neobhodno potrebno, zastaviti vse sile, da omogočimo deželam plačevati te velike izdatke. Govori se, četudi finančni minister danes ni povedal, da se hoče vlada obvezati v plačilo gotovih averz deželam in kraljevinam ali pa vsaj nekaj podobnega, da prevzame tudi ona nekaj izdatkov za ljudsko šolo.

Jaz za svojo osebo bi smatral tak ukrep kot polovičarski, in sicer zato, ker še vedno nismo dosegli vrha kulminacije izdatkov za ljudsko šolo, ker se ti izdatki od leta do leta večavajo z ozirom na vedno rastoče število ljudstva. Danes niti približno ne moremo reči, kdaj se pomiri to naraščanje. Zato smatram kot neobhodno potrebno in to je glavni namen mojega izvajanja — da prevzame država plačevanje učiteljstva. (Pritrdjevanje.)

Ta po meni priporočana metoda bi odpravila vso bedo učiteljstva. Saj veste vsi dobro kako si prizadeva učiteljstvo vseh kronovin, da se organizirajo njih plače enotno, in sicer tako, da odgovarjajo četvero nižjim činovnim razredom državnih uradnikov. Na ta način, ki ga priporočam, bi bilo mogoče izpolniti tako upravičene želje vsega celokupnega učiteljstva. Drugače res ni mogoče. Na ta način pa bi bilo na-

dalje tudi mogoče odpraviti deficit, ki se pojavlja leto za letom po deželnih dvorcih.

S tem pa je zvezanega še nekaj drugega. Niso samo dežele prizadete na tako slabem finančnem položaju, ampak tudi večje občine in predvsem mesta s samostojnim statutom. Država je namreč tudi tem navalila vzdrževanje ljudskega šolstva in s tem poslabšala njih finance.

Ni se zgodilo samo enkrat, da so se zbrala statutarna mesta na Dunaju, da se posvetujejo o tem in nadalje o vprašanju, kako sanirati svoje finance.

Če prevzame država učiteljstvo v svojo oskrbo, bi bilo potem mogoče — pravim mogoče, ker bi bilo treba prej proučiti — da bi prevzele dežele ostale obveznosti za šole. S tem bi bilo na mah pomagano tako deželnim financam kakor večjim občinam, predvsem mestom s samostojnim statutom.

Trdno sem uverjen, da dobi ta moj nasvet pri učiteljstvu vse Avstrije vesel odmev in to docela upravičeno, zakaj, kakor sem dejal prej, se godi učiteljstvu v tej državi tako slabo kakor nobenemu drugemu stanu. Prepričan pa sem prav tako, da bi se s tem ugled učiteljstvu povsod jako dvignil. Učitelj bi imel kot državni uradnik v očeh prebivalstva višji ugled, kar je zlasti v takih deželah potrebno, ki stoje prosvetno na nižji stopnji in so premalo prosvetljene zato pa gledajo na šolo in učitelje le od strani.

Učitelji so vendar pionirji prosvete, pionirji prosvete, ki vodi do inteligentnega dela, kar tvori podlago ljudskemu blagru. (Odobrovanje.) Priporočam tedaj vladi, naj pri svojem zakonskem osnutku, s katerim hoče pomagati deželnim financam, upošteva te moje misli.

Potem se je gospod poslanec pečal z volilno reformo za deželne zборе, se izrekel za splošno in enako volilno pravico tudi za deželne zборе ter je zaključil svoj govor z besedami:

In zdaj končam s ponovnim poudarkom, kako nujno so potrebne deželne finance korenitega saniranja. Vladi pa še enkrat toplo priporočam, naj temeljito premisli moj nasvet glede podržavljenja učiteljstva. (Živahno odobrovanje.)

Zahtevajte „Učiteljskega Tovariša“ v vseh lokalih, kamor zahaja učiteljstvo!

Radoslav Škoflek.

In po nas zastaja kri,
ko umro nam dragi znanci,
in ne vemo, ali mi,
ali oni so izgnanci.

Anton Medved.

Gledale so ga te sinje gore, zeleni griči v brezskrbnih zlatih dneh detinstva in videli so ga v letih betežne starosti.

Prelep košček naše zemlje je ob Novicerkvi in Vojniku! Tu se je začela, tu nehala pot njegovega življenja . . .

In ko so mu prišla težka leta, ni pod tem bremenom sklanjal svoje glave; nosil jo je pokonci, ni gledal tožno, čemerno v svet, z bistrim očesom, vedrim čelom, jasnim licem je tudi pri zadnjih stopinjah zemeljske hoje motril človeško življenje in zgodovino svojega naroda.

Morda je po mirni gladini plul čoln njegovega življenja brez borb, brez pogubnih čeri, prevar?

Učitelj — je bil! Pri tej besedi se takoj pred teboj razgrne življenje: polno truda — plača jadra, tisočero skrbi — zasluge nič, tisočero stisk — utehe, priznanja, ljubezni nič.

Vse to je užil naš Radoslav.

Učiteljica na delu zunaj šole.

(Dopis z Goriškega.)

V svojem članku „O ženskem vprašanju“ (Učit. Tov. št. 25) smo poudarjali, da bodi delovanje tudi zunaj šole v organizaciji našega naroda enako za učiteljico kakor za učitelja, in prišli do trditve, da so učiteljice le gledale od strani naše delo. Članek je provzročil med našimi kolegijami vročo kri, ki obeta vzkipeti pri prvi ugodni priliki. Resnica kolje oči, pravi pregovor. Sicer pa je članek dosegel svoj namen, ako je zbudil med učiteljicami zanimanje za razpravljanje tako važnega vprašanja, kakršno je to. Da se pojmi sčistijo, hočemo pripomoči s temile vrsticami.

Splošne so pritožbe, da naše ženstvo premalo čita. Resnica je, da so deklice ljudskih šol precej boljše čitateljice nego dečki ki imajo več veselja in več smisla za realije. Ako pogledamo v šolske razrednice, se kmalu prepričamo, da je temu res tako. A ne le učne knjige, marveč tudi knjižnice za šolsko mladino imajo v deklicah večje prijateljice nego v dečkih. Kako pa je po dovršeni šolski dobi?

Dečkov ideal postane cigareta, igranje za denar in v nekaj letih krčma. Žal, da je temu res tako. — Koliko lepih naukov je pomorilo osatje že v prvih letih po izstopu iz šole! Koliko zrahljanega, obdelanega sveta postane pusta ledina! Vnetemu učitelju krvavi sree, ko opazuje bivše svoje pridne učence, ko vidi, da je slana pomorila mnogo bujnega cvetja, ki je zapustilo šolo, da bo rodilo mnogo zlatega sadu.

Šoli odrasla moška mladina postane kmalu prosta vsakega nadzorstva, ker je naša zakonodaja v tem pogledu popolnoma pomanjkljiva. Res je tudi priroda sama taka, da hoče mladina v onih letih, ko se je osvobodila šolskih spon, uživati svobodo, ki večkrat ni vredna tega lepega imena. Vendar dobi mladenič kmalu priliko, da nadaljuje svojo izobrazbo. Večina naših občin ima svoje pevske zборе, svoja bralna, pevska, kmetijska in enaka društva, ako jih je ustanovil in ako jih vodi večinoma — učitelj. Odrasli dečki porablajo večkrat priliko, da vstopajo v društva. Pomanjkujejo pa po občinah primerne knjižnice. V novejšem času se deluje z vneto, da se odpomore tej krvavi potrebi.

Po 42 letnem mukopolnem službovanju so mu potisnili v roko „modro polo“, a iz rok mu niso mogli iztrgati dela za — narod. Vse njegovo življenje je bilo — delo, vedno ozarjeno s svitom idealnosti. In ta idealnost mu tudi v pokoju ni dala pokoja.

Slovit madjarski pesnik je nekdam pisal o Slovakah: „Poznam ta narod, ki ljubi svojo domovino.“ Te besede veljajo tudi nam zaničevanim Slovencem. Ob vsi naši ubožnosti nam je vsaka doba rosila plemenitih mož, ki so v narodu netili sveti ogenj rodoljubja. In med one, ki so v sredino preprostega naroda nosili bakljo prosvete, narodne zavesti, se mora na odlično mesto staviti naš Radoslav. A bil je daleko od one dobe, ko se je glasilo: „Beseda sladka, domovina!“ Služil ji je v dejanju, služil ji z žrtvami.

Kjerkoli je služboval, povsod se je pridružil narodnemu ognjišču, in če tega ni bilo, pa ga je ustanovil v podobi čitalnic, bralnih društev, pevskih zborov. Žrtvoval jim je svoj prosti čas, trud in pa — denar, dovolite, da poudarim to besedo — denar od svoje preskromne plače. Sodeloval je pri ustanovitvi celjskega, savinjskega učiteljskega društva, telovadnega društva „Mozirski Sokol“.

Deklice, zapustivše šolo, imajo zmisla kmalu le za lepo obleko in kvečjemu za molitvenik. Ako goji učitelj petje v mešanem zboru, ima pevk v izobilju.

Učiteljice, stopite v kolo svojih kolegov ter privedite deklice v bralna in pevska društva! Naloga vaša ni težka, ampak hvaležna. Dekleta imajo veselje za čitanje in petje. Sedanja bralna društva in čitalnice sicer niso ustanovljene in urejena za ženske, zakaj poleg političkih in gospodarskih časopisov imajo le malo za ženstvo primerne beriva. Bralna društva z leposlovnimi časopisi so pa kakor nalašč za žensko našo mladino. Leposlovje vleče in mika mladino, da se ne odtuji knjigi; v lepi knjigi je mnogo zlatega zrnja, ki ga mlada čitateljica nevede in nehote nabira ter si razširja duševno obzorje. V tem pogledu bi ženska mladina kmalu prekosila vrstnike svoje. Poleg čitanja naj bi se gojilo tudi lepo petje, deklamacija itd.

Učitelji bi radi volje podali tovarišicam roko v pomoč, kjer in ako bi jo potrebovale. Pri javnih nastopih, veselicah itd. bi se lahko združila moško in žensko pevsko društvo.

Za ustanovitev javnih knjižnic pa naj se združi vse učiteljstvo v občinah brez ozira na spol, zakaj to potrebuje skupnega dela, ker tudi poslovanja in delovanja ni potrebno ločiti. Tudi učiteljica naj stopi in stoji tudi zunaj šole v dotiki z ljudstvom, posebno ženskim svetom v delo za napredek in omiko.

Ako zbude tudi te vrstice zanimanja med kolegijami, jim predlagam, da naznani katera predavanje in razgovor za prihodnje zborovanje našega društva, kjer bo prilika ovreči trditve moje, ki se dajo ovreči, a dostaviti še marsikaj o pomanjkljivosti in dosedanjih zamudah na obširnem polju — zunaj šole. Torej na svidenje pri Filipih!

—e—

Pisarna.

LII.

Vprašanje: Predsednik kraj. šolskega sveta v X., ki mu je že davno potekla njegova funkcijska doba, kakor tudi vsem drugim udom, preprečuje volitev novega predsednika, oziroma namestnika z vednimi rekurzi, ki so naperjeni proti novemu — bodočemu udu. Pripomniti je, da so novi udje že

„Narod je treba pritegniti, privezati nase, če mu hočemo dati izobrazbe!“ mi je večkrat rekel že zdaj, ko je bil v pokoj. V to svrhu si je on izbral — umetnost. Na perutih petja in glasbe naj se preprosti narod dvigne v svetišče „Prosvete“. On pa je bil tudi izšolan pevec, rojen pevovodja, izvrsten poznavalec glasbe in ob milejši usodi bi ga bila sama ta stroka privedla na višek.

Pravo presrčno veselje mu je zasijalo na obrazu, kadar koli se je seznanjal z mladino, najsi je bil mladi mož iz učiteljstva, dijaštva ali po izobrazbi hrepeneč mladenič kmetiškega ali rokodelskega stanu. Mladina mu je bila v resnici „up“, a ne po receptu kakih slavnostnih dni, ko se spominjamo tega upa ob čašah kipečega napoja, v resnem življenju pa pozabljamo dejanske ljubezni do nje. Z njo je bil v trajnem prijateljstvu. Tudi tu je zasledoval trden smoter, da nam je treba pridobiti mladino, če hočemo, da bodo z nami v vrsto stopali tudi stari.

Prišedši v Vojnik uživat pokoj kot šestdesetleten starček, je takoj ustanovil pevski zbor, obstoječ iz samih fantov in deklet kmetiškega in obrtnega stanu, ki so se jim radi pridružili nekateri gospodje in gospodične iz trga, potem tamburaški zbor ter oživil bralno društvo, ki se je pozneje pretvorilo v čitalnico.

davno izvoljeni. Utegne se zaradi tega zgoditi, da bodo volitve novega predsednika slučajno ali tudi namenoma ravno med počitnicami, ko bo šolski voditelj odsoten, ker mora k vojaškim vajam.

I. Ali sme pooblastiti enega uda, da glasuje tudi v mojem imenu?

II. Ali je dolžan še sedanji predsednik kot sklicatelj dotične seje povabiti mene odsotnega?

Odgovor:

I. Ker ste zadržani zaradi vojaške vaje, da se ne morete osebno udeležiti dotične seje, smete voliti s pooblastilom.

II. Sedanji predsednik je dolžan, povabiti vse člane (torej tudi Vas, čeprav ste odsotni). Ako tega ne stori, je volitev neveljavna.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Iz Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev. Delegate za letošnjo glavno skupščino so dalje prijavila sledeča društva.

XV. Učiteljsko društvo za laški okraj. 65. Anton Gnus, nadučitelj — Dol; 66. Anton Kuhar, učitelj — Trbovlje; 67. Oskar Moll, učitelj — Trbovlje-Vode; 68. Robert Plavšak, učitelj — Trbovlje; 69. Miloš Roš, učitelj — Hrastnik; 70. Ivan Sorčan, nadučitelj — Hrastnik; 71. Gustav Vodušek ml., učitelj — Trbovlje-Vode. Namestniki: 8. Gosposodična Ana Lapornik, učiteljica — Trbovlje-Vode; 9. gosposodična Milka Umberger, učiteljica — Hrastnik; 10. Ivan Logar, učitelj — Zid. most.

XVI. Učiteljsko društvo za Trst in okolico v Trstu. 72. gosposodična Anica Švagelj, učiteljica — Bazovica; 73. gosposodična Anica Scheiner, učiteljica — Prosek; 74. Stipe Ferluga, nadučitelj — Opčine; 75. Anton Grmek, učitelj — Sv. Ivan; 76. Fran Martelanc, nadučitelj — Katinara; 77. Ferdo pl. Kleinmayr, učitelj — Skedenj; 78. Andrej Godina, učitelj — Skedenj.

XVII. Slovenjebistriško učiteljsko društvo. 79. gosposodična Marija Negovetič, učiteljica — Zgornja Poljskava; 80. gosposodična Ana Wester, učiteljica — Spodnja Poljskava; 81. Sebastijan Krotky, učitelj — Studenice pri Poljčanah.

Ostala okrajna učiteljska društva prosimo, naj **nemudoma** pošljejo imena delegatov, da jih objavimo v prihodnji številki.

Vodstvo „Zaveze“.

Koliko gmotnih žrtev je poleg duševnih daroval za to narodno ognjišče, vedo njega udje sami najbolje in vedo tudi, da bi vojniško narodno življenje imelo vse drugačno lice, če bi bilo tam več tako požrtvovalnih in delavnih Radoslavov. Mimogrede naj omenim, da je za čitalnico plačeval stanarino mesečno po 10 K od svoje trdo zaslužene pokojnine. Skrbel je mladini za pošteno plemenito zabavo, na veselico povabljal narodne dijake iz Celja. Naj je bila še tako skromna „beseda“ ali veselica ali pa šolska prireditve v bližnji okolici, on se je udeležil in prirediteljem ni vedel, kako bi izrazil svoje priznanje. Tako veselje je imel, kjer je opazil delo za narodno izobrazbo.

V družbi smo ga povsod radi videli, bil je živahen družabnik. Kdor se je bil samo enkrat z njim seznanil, ni mogel pozabiti njega tipičnega obraza, ki se je po njem zrealil znak umetniškega čuvstvovanja. Njegovo vitko telo visoke rasti je do pozne starosti ohranilo svojo prožno eleganco.

Pokojnik se je rodil l. 1840. v Novicerkvi pri trgu Vojniku. Na zemljišču, kjer je sedaj deželna trsnica in drevesnica, je bil njegov rojstni dom. Obiskovavši nekaj let domačo šolo, je študiral potem v Celju ter se potem pripravljal za učiteljski stan na takratni preparandiji tudi tam. Svoje študije je nadaljeval v

Kranjsko.

Učiteljski krožek Št. Vid ima svoj III. sestanek v soboto, 13. t. m., ob 2. uri popoldne v Medvodah v kolo-dvorski restavraciji. Potem si gre ogledat tvornico papirja na Virje. Gostje iz sosednih okrajev dobro došli!

Štajersko.

Savinsko učit. društvo je zborovalo dne 4. julija na Gomilskem. Zborovanja so se udeležili skoro vsi člani. Na novo pa je pristopil društvu tov. Schmidt iz Št. Pavla. Tov. Vrabl omenja, da je odposlal ob otvoritvi parlamenta v imenu društva brzojavno zahtevo po slovenskih srednjih šolah in univerzi naučnemu ministrstvu, pozneje pa peticijo parlamentu. Na to je predaval tov. Jakše o S. Gregorčiču, za njim po tov. Marschitz o domovinoznanstvu. Skrbno sestavljena snov, opremljena s pokrajinskimi slikami, je namenjena za pouk v domovinoznanstvu. Tov. Marschitz namerava spraviti celo stvar na svetlo. Da se je vnela po tem predavanju živahna debata, ni treba omenjati. K sklepu se je gospod predsednik poslovil od tov. Stritarja, ki je bil 13 let ud našega društva in ki odhaja sedaj iz Braslovč kot nadučitelj v Št. Vid. Prihodnje zborovanje so vrši meseca oktobra na Gomilskem.

Kakor čujemo, namerava začetkom meseca avgusta poleteti večje število članov „Savinskega učit. društva“ v spodnještajersko Švico, v prekrasno Logarsko dolino. Želeti je, da se udeleži tega zabavnega in poučnega izleta čim največ tovarišev in tovarišic.

Brežko-sevniško učiteljsko društvo je zborovalo v nedeljo, 7. t. m., v Dobovi, v zadnji štajerski fari na jugu ob Savi in Sotli, v vasi, kjer se še nikoli ni sešlo večje število učiteljev h kakšni slovesni skupščini. Ker je pa otvorila tukaj letos južna železnica osebno postajališče, je porabilo omenjeno društvo pod vodstvom svojega vrlega predsednika nadučitelja Knapiča to ugodno priliko, da je omenjeni dan tukaj zborovalo in to v veliko radost in zadovoljstvo udeležnikov. Dočim bo zapisnikar že obširneje o vsem zborovanju poročal, naj bo meni dovoljeno, da omenjam to, kar je mnogim zborovalcem posebno ugajalo in kar utegne širše čitateljstvo „Učit. Tov.“ zanimati. Zapisnikar je sprožil, da je skupščina svojim delegatom naročila, naj oni prizboru „Zaveze“ v Radovljici izreko popolno zaupanje uredništvu „Učiteljskega Tovariša“, kakršno je sedaj, in naj „Zaveza“ glede eventualne premestitve uredništva iz Idrije v Ljubljano ničesar ne ukrepa, zlasti toliko časa ne, dokler sedanje spretno uredništvo ne želi kakšne izpremembe.

Gradcu, kjer je bil tovariš sedanjemu štajer. dežel. odborniku prof. Robiču Dosegel je z odličnim uspehom sposobnostno izpričevalo za glavnega učitelja. Prva služba mu je bila potem v Čelju na takomenovani „Kreishauptschule“. Sedanji ravnatelj na mestni dekliški šoli Jos. Weiß je bil eden njegovih učencev. Letne plače je imel — sapa naj vam nikar ne zastane — 72 gld., reci dvainsedemdeset goldinarjev. Tedanji slovenski rodoljubi v Celju, dr. Kočevar, Kapus in dr., so mu bili ljubeznivi podporniki, da ni umrl gladu, kakor je sam pravil. Pozneje šele je dosegel 210 gld. Kmalu potem je dobilo Celje lastno upravo in z njo tudi šolstvo. Narodni zagrizeni nasprotniki so mu začeli izpodkapati tla, dokler ga res niso pregnali iz mesta. Črtili so ga zaradi njegovega iskrenega rodoljubja in pa — neupogljivega značaja. Četudi je rad zapustil svoje prvo torišče ter otrešel mestni prah, a vendar lahko domnevamo, da je bila ta odločitev usodepolna za vse njegovo življenje. A čemu to domnevanje, prepozno je! Ni šel daleč od tu. Dobil je službo v trgu Vranskem, kjer se je ta čas porajalo čilo narodno življenje, ki se je ohranilo do današnjega dne ter mu dalo za vedno znak narodnega trga. Druge njegove službe pa so bile v Mozirju, Braslovčah, Lehnu pri Mariboru in slednjič pri sv. Duhu

Na tej skupščini je dobovski tovariš nadučitelj naznanil zborovalcem veselo vest, da praznujejo trije odlični, za šolstvo in narod zaslužni tovariši brežkega šolskega okraja v tem mesecu 25letnico, odkar so dovršili učiteljske, in ti vrli šolniki so gg.: I. Knapič, nadučitelj videmski, ki že več let marljivo in taktno vodi učiteljsko društvo. F. Tominec, nadučitelj v Globokem in narodno-napredni in značajni zastopnik učiteljstva v okrajnem šolskem svetu, ter g. I. Zupan, v Brežicah edini slovenski učitelj ter možat in neustrašen borilec za slovenstvo v tem mestu. To prijetno naznanilo je zbrano tovarištvo z veseljem na znanje vzelo in iz srca čestitalo hrabrim kolegom.* G. Zupan, ki je topliški ravnatelj prijaznih, le pol ure oddaljenih toplih kopeli na Čatežu, je pa vse udeležnike, ki se niso bili še odpeljali, povabil v ta zdravilni svoj zavod, kjer jih je obilno pogostil, za kar mu v imenu vseh izreka zahvalo I. L.

Učiteljsko društvo za brežiški in sevniški okraj je imelo dne 22. junija izredni občni zbor, čigar vzpored je bila edina točka: Regulacija učiteljskih plač. V navzočnosti 54 učiteljev in učiteljic je g. predsednik tovariš Knapič otvoril zborovanje in prebral resolucijo glede regulacije naših plač, ki obsega našo „staro pravdo“: naj bodo učiteljske plače enake uradniškim nižjih štirih razredov. Velika navdušenost in burno ploskanje je pričalo, da učiteljstvo vedno odločneje zahteva svojega kruha. — Delegatom za Dunaj je bil soglasno izvoljen tov. I. Knapič. Sprejel se je tudi predlog, naj učitelji, zbrani na Dunaju, izrazijo poslancem željo, naj se oni z vso odločnostjo potegujejo za to, da ostane mesto naučnega ministra vedno v naprednih rokah! Nato se je zborovanje zaključilo.

Članom društva „Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks“. Dne 11. maja t. l. je umrl društvenik Anton Žager, nadučitelj v Petrovčah. Njegovi vdovi smo takoj izplačali 1410 K. Po § 3. društvenih pravil naj plača vsak član v teku enega meseca, t. j. do konca avgusta, 2 K.

Gaishorn, 4. julija 1907.

O d b o r.

Književnost in umetnost.

Poziv slovenskim skladateljem! — „Glasbena Matica“ v Ljubljani je sklenila, novembra meseca ob obletnici smrti Simona Gregorčiča prirediti velik in lep „Gregorčičev večer“. Da se pa ta večer čim lepše proslavi, treba nam novih, lepih skladb na besede slavnega našega pesnika in narodovega ljubljena. V to svrhu se obrača „Glasbena Matica“ do vseh slovenskih skladateljev, naj ji vsaj do začetka meseca septembra t. l. dopsljejo, če imajo kaj novih, še ne objavljenih

* Tudi mi čestitamo!

Uredn.

pri Lučnah, kjer je bil kot nadučitelj na lastno prošnjo upokojen l. 1902.

V svojih službah je prebil marsikak boj z narodnimi sovražniki, zadel pa tudi ob šolski birokratizem, ki izhaja itak največ iz rok političkih nasprotnikov, ob oni birokratizem, ki je zagrenil življenje že marsikateremu učitelju, birokratizem, ki nikdar ni presojal učitelja kot celega moža, ampak zaradi malenkosti vihtel nad njim valpetski bič, birokratizem, ki ni hotel nikdar pripoznati individualnosti ne pri učitelju, ne pri učencih, birokratizem, ki je dušil in skoro udušil ljudsko šolo, kakor nam zatrjujejo modri možje sedanjega pedagoškega polja. In ta borba bi ga bila skoro gmotno ubila. Le z ozirom na svojo rodovino je odjenjal od tega boja, a tem gorečnejše je deloval za svoj narod. Usoda mu ni bila mila tudi v domačem rodovinskem življenju. Hladnemu grobu je izročil dve soprogji. Od otrok mu je ostal še edino sin Alojzij, ki si je trgovino izbral v svoj poklic in odslužuje sedaj cesarja. Iz bratske dežele Češke, iz daljnega Plznja je prihitel na pogreb svojega milega očeta.

Ko stojimo ob odprtem grobu zaslužnega moža, se nam stori inako. Ne da bi ga pomilovali zaradi tega, ker je moral leči v hladni grob, saj se lahko tolažimo s pesnikom:

skladb na Gregorčičeve besede, v prvi vrsti mešanih zborov, pa tudi moških ali pa samospenov in dvospenov, vokalnih ali s spremljevanjem klavirja. „Glasbena Matica“ je pripravljena, vredne zgradbe primerno nagraditi. — Odbor „Glasbene Matice“.

Zvonček objavlja v 7. številki to-le vsebino: 1. Jutranje besede. Ivo Danič. Pesem. — 2. Kresni večer. Sokolov. Pesem. — 3. Prošnja. Sokolov. Pesem. — 4. Zjutraj. E. G. Angl. Pesem. — 5. Sosedov angelček. Ivo Trošt. Povest. — 6. Otrok in solnce. Polenčan. Povest. — 7. V kot. E. G. Angl. Pesem s podobo. 8. Premodre glave. K. Silvester. Narodna smešnica. — 9. Volčja črešnja. Avgustin Šabec. Poučni spis. — 10. Dobra južina. Podoba v barvotisku. — 11. Zgode in nezgode. Iv. Kiferle. Povest. — 12. Kosec. E. G. Angl. Pesem s podobo. — Večernica. Polenčan. Povest. — 14. Spoštuj prirodo! Lud. Potočnik. Povest. — 15. Pouk in zabava. — Zastavica v podobah. Fr. Rojce. — Koliko porabijo na svetu šivank? — Prebivalci Avstrije leta 1800 in 1900. — Na Gorenjskem. Iv. Kiferle. Uglasbena pesem. — Rešitev. — Kotiček gospoda Doropoljskega.

Popotnik. Letnik XXVIII. Štev. 6. — Izrečno opozarjamo na uvodni spis te „Popotnikove“ številke: „Osebna pola“, spisal Dragotin Pribil. — Avgustin Požega nadaljuje in končuje svojo znamenito razpravo „Otroci, odgojevalci doraslih“. — Rud. Horvat prijavlja konec svojega temeljitega poročila „O pouku v oddelkih“. — „Šolsko-higijenski utrinki“ (priobčuje Ig. Šijanec) prinašajo važna poročila iz šolskega zdravstva. — Naslednji članek obsega poziv „Mladike“, prvega slovenskega ženskega penzionata. — „Književno poročilo“ navaja več novosti s književnega polja. — V članku „Šolstvo v tujini“ čitamo poročilo o novem šolskem zakonu v Črni gori in o meklenburškem šolstvu. — Sedem strani obsegajoč „Razgled“ prijavlja v svojih treh razpredelkih (Listek — Pedagoški paberki — Kronika) vse polno važnih novic iz šolskega življenja. — Vsa čast sotrudnikom in uredniku!

Slovenska abeceda za ženska ročna dela. Priredila in založila Milena Kiferle, učiteljica ženskih ročnih del v Medvodah (Kranjsko). — Opozarjamo vse slovenske učiteljice ženskih ročnih del na to brošuro, ki je pri nas prva svoje vrste. Stane samo 20 h in se naroča pri gospé založnici.

Snujmo vinarske in sadjarske zadrage! Ponatisk iz „Zadrage“. Izdala in založila „Zadružna Zveza v Celju“. — Ta

In ti grenka se nam zdiš,
bleda smrt s poljubom hladnim,
ti, ki sama snemaš križ,
težek križ trpinom jadnim?

Inako se nam stori za onimi silami, ki jih je uporabljal v prid narodu svojemu, ker uspehi njegovega truda niso ležali pred njim ob koncu življenja, da bi se jih veselil; so pač uspehi učitelja-vzgojevalca, ki so skriti v narodu samem, ki jih hvaležnost ne more plačevati javno.

Izpil je kupo življenja, pa ravno na dnu je še moral po-
užiti gorjupost. Smrtni angel ni priplul k njemu z lahnimi per-
rutmi. Ubogi trpin je še enkrat poklical prirodne sile v areno!
Dne 5. novembra p. l. ga je napadla nevarna pljučnica in nad
pol leta se je boril s smrtjo. Človeku se dozdeva, da je tu bil
dokaz, da je njega močni duh še vedno zapovedoval oslabelemu
telesu. Šele dne 29. maja t. l. je podlegel.

Dne 1. junija ob 4. uri popoldan smo ga izročili materi
zemlji. K pogrebu so prihiteli učitelji iz Celja in nekaj dijakov,
učitelji iz Dobrne, Novecerkve, Ljubečne, Šmartna v Rožni do-
lini, Frankolovega, domače vojniško učiteljstvo, med tem tudi
tovariša z nemške šole. Na pokopališču so mu učitelji zapeli
dvoje žalostink. Odlični tržani so nosili njegovo krsto.

Z Bogom, Radoslav!

brošura je jako instruktivna in jo najtopleje priporočamo. Dobiva
se pri „Zadružni Zvezi“ v Celju, in sicer brez plačn o.

Eduard Maierls Präparationen zur unterrichtlichen
Behandlung des Heimatlandes Steiermark. Für die zweite Auf-
lage durchgesehen und ergänzt von Emmerich Hyden,
Oberlehrer in Eisenerz. Leoben 1907. Verlag von Max Enserer.
— Ta pomožna knjiga je pisana strokovnjaško in pregledno, a
preveva jo nemško-nacionalni duh. Slovence imenuje le „Wenden“
in prvi o njih: „Sie sprechen eine uns unverständliche Sprache...
Viele Slovenen stehen als Holzknechte in Arbeit. Die Mädchen
verdingen sich oft bei den Deutschen in den Städten als
Mägde.“ (Str. 172.) Dvomimo, bo li knjiga ugajala štajerskemu
slovenskemu učiteljstvu.

Šolska izvestja. Prejeli smo nekaj šolskih izvestij. Ker
nam danes primanjkuje prostora, izpregovorimo o njih kaj več
prihodnjich.

Simon Gregorčič. Življenjepis. Spisal Anton Burgar.
1907. Natisnila „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani. Založil Ign.
Gruntar. Cena: broš. K 1.20, vez. K 2.—. Danes samo opo-
zarjamo na to prelepo knjigo.

Politiški pregled.

* **Deželni zbori** bodo baje na dan 10. septembra t. l.
sklicani k daljšemu zasedanju.

* **Časnikarska zveza.** Petdeset državnozbornih poslan-
cev, ki so po stanu časnikarji, je osnovalo časnikarsko zvezo v
svrhu varovanja svojih stanovskih interesov.

* **Konec zasedanja državnega zbora.** Vlada namerava
poletno zasedanje državnega zbora zaključiti 25. julija. Če pa
tačas še ne bo rešen proračunski provizorij, se bo zasedanje
podaljšalo.

* **Shod ogrskih nemških socialistov na Dunaju.**
Nemški socialisti iz Ogrske so imeli na Dunaju velik shod. Tega
shoda se je udeležil tudi posl. Pernerstorfer, ki je imel govor, v
katerem je naglašal, da je bila cesarjeva odločitev za uvedenje
splošne in enake volilne pravice v Avstriji svetovno zgodovinskega
pomena. Zatrjeval je, da pojdejo socialisti v boj za cesarja in
prestol vse dotlej, dokler bo vlada korakala po potu socialnih
reform.

* **O zadnjih avstrijskih državnozbornih volitvah.**
V deželah, kjer vlada volilna dolžnost, je na državnozbornih
volitvah volilo 86 do 93 odstotkov volilcev; kjer ni te dolžnosti,
pa le 50 do 76.8 odstotkov. Sploh je volilo 76.1 odstotkov vo-
lilnih upravičencev. Volilo ni 1,468.020 volilnih upravičencev.
Lahko je misliti, da je najmanjše število teh nevolilcev pripa-
dalo socialni demokraciji, zakaj socialnodemokratiška organi-
zacija je umela že sedaj dovesti na volišče zadnjega moža.

* **Manifest mednarodnih socialistov.** V Londonu je
urad socialističke internacionale izdal manifest glede mirovne
konference v Haagu in razpuščenja ruske dume. Manifest so
podpisali skoraj vsi vrhni voditelji socialistov v Evropi. V mani-
festu pravijo, da se v razpuščenju dume krije nevarnost za
vso Evropo, ker izpregovori sedaj ruski proletarijat. Ruskim
drugom treba pomagati.

* **Prvi službeni obisk pri novem banu.** V torek
predpoldne je, kakor javljajo iz Zagreba, nadškof Posilović
službeno obiskal novega bana Rakodezaya. To je prvi
službeni obisk Rakodezaya. Zaraditega je bila
zvečer velika demonstracija pred nadškofijsko palačo. Demon-
strantje so razbili več oken.

Vestnik.

Nekrolog za nekrologom se vrsti v podlistku „Učitelj-
skega Tovariša“. Že to je dokaz, kako dobro se godi — pionir-
jem prosvete. Signum temporis! Ko bi nam dali primernih
sredstev, bi gotovo ne zapadali tako hudo — boginji Morani!

K imenovanju c. kr. okr. šolskih nadzornikov. Pod
tem poglavjem čitamo v sobotnem „Slovenu“ te znamenite be-
sede: „Do letos je bila vedno navada, da je vlada imenovala
vsacih 6 let krog novega leta okrajne šolske nadzornike. Ker
je imenovanim potekla z novim letom 1907. funkcijska doba,

se je vobče pričakovalo, da bodo novi nadzorniki vsaj za Veliko noč imenovani. Zgodilo se ni. Zakaj, tega ne vemo. Zadeva se pa bo menda vendar do začetka novega leta uredila, kar bi bilo v interesu šolstva nujno želeli. Mi smo resnični prijatelji šolstva. Želimo torej, da se to izvrši v versko-nravnem duhu, kakor je to ustanovljeno v držav. šolskem zakonu in kakor je to tudi nedavno sam cesar v prestolnem govoru izrecno poudarjal. Nikakor nam ni torej vseeno, kdo bo za bodočih šest let vodil in nadzoroval naše ljudsko šolstvo. Pričakujemo torej od c. kr. vlade, da bo postavila na ta mesta može, ki bodo dajali v vseh ozirih garancijo za tak razvoj šolstva. Ker je imenovanje nadzornikov stvar c. kr. vlade, smo dosedaj molčali. Po imenovanju smo bili pa namenjeni govoriti in ravnati tako jasno in brez ozirov, kakor bo treba. Tudi sedaj ne bi o tem pisali, pa neki srboriti liberalni učitelj, ki ima menda najboljše zveze z merodajnimi krogi, je zabevskal po predalih „Slov. Naroda“. Privoščil si je dobrepoljskega nadučitelja g. Primožiča, ki je baje kandidat za nadzorniško mesto. Za to pa baje ni sposoben, ker je politično proniciran. (Tudi veliki bogovi: Dimnik, Jelenc, Gangl, Zirovnik itd. in kar je še malih liberalnih polbogov v mestu in na deželi, ne boste mogli postati nadzorniki!), je politični priganjač klerikalnih shodov (nam ni znano, da bi kak pošten človek koprnel po slavi Česnika, Breeta i. dr.) in da je znan zaradi vzornega vodstva posebno v gospodarskem oziru na gluhozemnici. Ta argument je posebno imeniten! G. Primožič je bil imenovan za nadučitelja in je zdaj prišel v terno za nadzornika, ker vlada ve, da je on za to sposoben, da je eden najboljših učiteljev in pedagogov, kar jih ima naša dežela. Ali misli dopisnik, da bo vlada imenovala kakega notoričnega pijanca? To zlobno notico je rodila zgolj gola zavist in strankarska nevoščljivost. Mi vemo, da so se pod njegovim vodstvom razmere na dobrepoljski šoli tako temeljito na dobro izpremenile, da naj bi si tako vodstvo za zgled vzeli vsi „vzorni“ voditelji naših šol, ki samo čez ljudstvo zabavljajo, da je šoli sovražno, da zanjo nič ne žrtvuje, mesto da bi sami kaj za šolo storili. Mi hočemo le še nekaj opomniti. Liberalizem ima mnogo madežev. Najgrši pa je vedno nevhvaležnost. Javno je znano, da je liberalnemu učiteljstvu ravno Primožič ustanovil hranilnico in tiskovno društvo, na kateri društvi so zelo ponosni. Kakšni slavospevi bi se peli, ako bi stopil n. pr. ženjalni, izvirni pisatelj Jaka Dimnik, ali veleučeni profesor Luka Jelenc, ali slavni dramaturg Bertl Gangl. Tako domišljavo človeče se ti vsede, pa diktira po „Narodu“, da se naj umakne terno! No, nam je vseeno, kaj vlada stori, saj je ona sama odgovorna. Skrbeli pa bomo, da potisnemo v kot take izbruhe domišljavosti in našli bomo sredstva, da izrujemo tak plevel in ga vržemo tja, kamor spada. Slovenskim poslancem pa priporočamo to zadevo. Sicer bomo pa o tej stvari še pisali. — Tako „Slovenec“. Nam seveda neizrečno imponira skrb tega „resničnega prijatelja šolstva“, ki se z njo zavzema, da bi se imenovanje okr. šol. nadzornikov izvršilo v versko-nravnem duhu. Zato „Slovenčevemu“ dopisniku v začetku citirane notice „nikakor ni vseeno, kdo bo bodočih šest let vodil in nadzoroval naše ljudsko šolstvo“. Toda preden je došel do konca svojega programatičnega komunikeja, se mu je ta skrb že ohladila, saj piše s primerno resignacijo: „No, nam je vseeno, kaj vlada stori, saj je ona sama odgovorna“. A med tem „nikakor ni vseeno“ in med „nam je vseeno“ je ta prijazen in duhoviti „Slovenčev“ pedagog kar po dvakrat zlasal tovariše Dimnika, Jelenc, Gangla, Zirovnika, kar popolnoma odgovarja načelom versko-nravnega duha, ki bo odslej namesto ministrstva imenoval šolske inšpektorje. Gorje imenovanim tovarišem, zakaj versko-nravnih duhov bodočih nadzornikov že poskrbi, da bodo potisnjeni „v kot taki izbruhi domišljavosti“. Prosimo: izbruhi domišljavosti in kot — to niso mačkine solze! — Dvakrat gorje imenovanim zavržencem, zakaj versko-nravnih duhovi že dobe sredstva, „da izrujemo tak plevel in ga vržemo tja, kamor spada“. In da se to čimprej zgodi, kličejo versko-nravnih duhovi na pomoč slovenske poslance, naj justificirajo ta plevel! In za-torej trikrat gorje! — Toda zadeva ni tako tragična, kakor se vidi na prvi pogled. Zakaj resnica je, da ni nihče izmed teh obsojencev „zabevskal po predalih Slovenskega Naroda“, ki si je privoščil dobrepoljskega nadučitelja g. Primožiča. Ker niso torej imenovani tovariši nič krivi, da se zavzema versko-nravnih

duh za dobrepoljskega nadučitelja, jim je v tolažbo prepričanje, da igra tudi v tem primeru „Slovenec“ staro ulogo lažnika in denuncijanta. In to je slaba družba za versko-narodnega duha, a vsa čast je za tiste, ki stoje izven take družbe! To je vse, kar bi imeli povedati o tej zadevi. Kar se tiče Primožiča samega, je zaradi nas lahko desetkrat nadzornik. Bili so nadzorniki, ki so hodili z učiteljstvom, bili so tudi taki, ki so bili proti njemu. Tem poslednjim se ni nikdar in nikjer dobro godilo. To je njihova stvar. Če bo Primožič nadzornik, bomo cenili njegovo delovanje in pisali o njem tako, kakršno bo — nič več in nič manj. Doslej mu nismo rekli žal besede, dasi je bil do preselitve v Dobropolje našega mišljenja. Rekli mu nismo niti ene besede, ko je vlačil naš list brez vsake potrebe po volilnih shodih Jakličevih. Vse to je njegova privatna zadeva in zabava, in na kmetih je treba tudi nekoliko razvedrila. Drugače je seveda z javnim funkcionarjem. In naj povemo še eno: Da pišemo danes o Primožiču, je kriv „Slovenec“. Če bi nas on ne izzval, bi molčali. In če ni to Primožiču všeč, naj se zahvali „Slovencu“. Zasluga, ki si jih je pridobil za izpopolnitev naše organizacije in za ustanovitev našega denarnega zavoda, mu ni nihče jemal in mu jih nihče ne jemlje. Ker pa je sedaj Primožič drug mož, nego je bil, ne čutimo mi nobene obveznosti, da bi peli slavo njegovemu značaju!

V Št. Jakobu v Rožu se vrši dne 14. t. m. velika slavnost ob blagoslovljenju temeljnega kamena „Narodne šole“.

Razpisano je mesto učitelja-voditelja v Javorjah na Gorenjskem. Prošnje c. kr. okr. šol. svetu v Kranju.

Koncert in ples prirede koprski učiteljskišniki v Trstu pri Sv. Ivanu dne 14. julija 1907 v prostorih „Narodnega doma“ v korist „Učiteljskemu konviktu“. Pri koncertu igrajo učiteljskišniki. Vstopnina h koncertu 60 v.; k plesu 1 K, dame proste. Začetek točno ob 1/2 9. uri. Ker je čisti dobiček namenjen „Učiteljskemu konviktu“ v Ljubljani, se preplačila hvaležno sprejemajo. K obilni udeležbi vabijo koprski učiteljskišniki

Kongres svobodomislecev se vrši meseca decembra v Pragi. Na kongresu bodo govorili tudi Maksim Gorki, Cesare Lombroso in Eraest Haeckel.

Kaj je storiti ob nevihti pod milim nebom? Če prehititi koga nevihta pod milim nebom, je skrajno nevarno zatekati se pod hraste, topole, javorje in breze, sploh vsa listnata drevesa, ker v taka najrajše trešči. Najbolje je izbrati kak prostor brez dreves in tam leči na tla, dokler nevihta ne preide. Puške in sploh železnino je najbolje položiti daleč od sebe, ker ima veliko privlačnost za elektriko. Takisto se je tudi ogibati vod vsake vrste, ker izborna prevajajo elektriko.

„Dnevnik“, „Razdelitev učiva“ in „Ročni katalog“ niso uradni spisi. V začetku pretečenega šolskega leta je zahteval za šolski arhiv tovariš Janez Pezdič, nadučitelj na deški šoli v Kranju, od podrejenega mu učiteljstva „Dnevnik“ in „Razdelitev učiva“. Tamkaj službujoči učitelj Vilibald Rus pa omenjenih dveh knjig ni oddal, ker je bil mnenja, da to nista uradni knjigi. Precej nato pa je dobil od c. kr. okrajnega šolskega sveta v Kranju ukaz, da mora obe knjigi nemudoma izročiti šolskemu vodstvu. Dotičnik je to tudi storil, obenem pa se je pritožil proti temu na c. kr. deželni šolski svet v Ljubljani, ki je rešil to pritožbo za učiteljstvo ugodno. C. kr. deželni šolski svet se je pri tozadavnem utemeljevanju med drugim skliceval na § 136. šolskega in učnega reda, ki teh spisov sploh ne pozna, in pa na svoječasno lastno odredbo z dne 31. maja 1902, št. 345, z izrečnim poudarkom, da je smatrati ti dve knjigi, kakor tudi „Ročni katalog“, kot zasebno last dotičnega učitelja. Na podlagi tega ukrepa sta se morala vrniti pritožitelju oba spisa. — To dajemo v vednost vsemu učiteljstvu, da se ravna po tej važni odločbi.

Imenovanje. G. Davorin Trstenjak, ravnatelj višje dekliske šole v Gospiču, je bil imenovan okrajnim šolskim nadzornikom kr. županijske oblasti v Gospiču. — Imenovani je štajerski rojak, izvrsten šolnik, vrl pisatelj na pedagoškem in narodnem polju med brati Hrvati. Bog ga živi še mnoga leta! Iz sreca mu čestitamo.

Stoletnica dr. Josipa Muršca. Letos je sto let, odkar se je v Bišu v Slovenskih Goricah narodil Josip Muršec, ki je leta 1848. vodil graško društvo „Slovenijo“ in z njo vse politiško življenje štajerskih Slovencev. Muršec je prvi spisal slo-

vensko slovnico v slovenskem jeziku. Meseca avgusta bo v njegov spomin pri Sv. Bolfanku v Slov. Goricah slavnost in se mu odkrije spominska plošča.

„**Napredak**“, vrlo glasilo „Hrv. ped.-knjiž. zbora“ in „Saveza“, je začel priobčevati „Pisma iz Slovenije“. V prvem pismu govori o nameravanem vseavstrijskem učit. shodu na Dunaju, o zadnjih državnozbornskih volitvah ter o časopisju naprednega slovenskega učiteljstva.

Šolska veselica se je vršila 30. junija v Begunjah pri Cerknici. Kosijevi „Letni časi“ in „Sarafan“, ki so jih izvajali učenci neustrašeno in spretno pod vodstvom učiteljstva, so jako ugajali občinstvu. Vstopnina je bila samo po 20 h, a vključno temu se je nabralo 81 K 22 h. Čisti dohodek je namenjen novo ustanovljeni ljudski knjižnici, ki ima že sedaj blizu 200 knjig. Ta veselica bi se imela vršiti pri otvoritvi krasne nove šole v Begunjah že pretečeno jesen, ker se je pa delo pri novi stavbi zavleklo nepričakovano daleč v zimski čas, je bila otvoritev nove šole sredi najhujše zime in mraza, zaradi tega se je to slavje preneslo na letni čas. — Novo šolsko poslopje v Begunjah je v resnici kras najmodernejših šolskih stavb. Šolske sobe so svetle, z moderno ventilacijo, visoke, prostorne in z najmodernejšo šolsko opravo. Vse učiteljstvo stanuje v šoli. Stanovanje učitelja-voditelja je krasno, s tremi velikimi sobami in z vsemi potrebnimi stranskimi prostori. Vodovod je speljan v kuhinjo, v šolsko vežo in v vsa stranišča za izpiranje. Zunanja oblika je jako prikupljiva in krasna, notranji prostori so pa mojstrsko razdeljeni. Okolo poslopja je obzidan, s pleteno žico in tremi železnimi vrati obdan prostor za šolski vrt. Načrte za to krasno stavbo je izdelal jako marljivi ter šoli in učiteljstvu jako naklonjeni g. Ivan Jakše, c. kr. vladni inženir v Postojni. Kjer je delal ta gospod načrte za šolo, je ljudstvo povsod jako zadovoljno. Naše mnenje je, da ni vsakdo sposoben za šolske stavbe delati načrte in voditi dela. Ker se je izkazal g. Jakše že na več krajih pravega mojstra stavitelja šolskih stavb, ali bi ne bilo primerno in prav, da bi ga naša vlada nastavila samo za takšno delo, ker se šole povsod neprestano širijo in na novo gradijo? Pa kakšna so nekatera takšna nova poslopja? Povsod se navadno preveč štedi; šolski prostori so premajhni, stanovanja za učiteljstvo so pa podobna kurnikom. Občine imajo mnogo stroškov, a kmalu se pokažejo nedostatki — vse je premajhno. Šola je nova, ker se pa vedno množi število šolo-obveznih otrok, postane kmalu premajhna. Ni čudo, da potem ljudstvo godrnja, toži in se hujuje nad šolo zaradi stroškov, ki bi jih ne bilo treba, ako bi delal načrte mojster in ne mojsterskaza. Zato ponavljamo svojo željo, na katero naj se blagovoli ozirati pri takih priložnostih vse učiteljstvo: Načrte za šolske stavbe naj dela tisti, ki to delo dobro razume.

Razgled po šolskem svetu.

— **Štrajk katehetov.** „Az Ujsag“ poroča, da so imeli v Budimpešti katoliški kateheti shod, kjer so sklenili, da proglašajo začetkom prihodnjega šolskega leta štrajk in da ne bodo več poučevali verouka, ako jim ne izboljšajo plač.

— **Ruska učiteljska zveza.** V Justili pri Viborgu je imela ruska učiteljska zveza svojo letno skupščino. Skupščina se je udeležilo 140 delegatov iz vseh krajev evropske in azijske Rusije. Dasi pripadajo skoro vsi delegati skrajni levi, vendar so odklonili predlog, naj bi se shod pečal s političnimi vprašanji. Skupščina se je izrekla, da je splošna uvedba prisilnega šolskega obiska za Rusijo še prezgodna, da ima biti pouk v veronauku zgolj fakultativen in da se ima v vseh šolah poučevati v maternem jeziku.

— **Učiteljski štrajk pričakujejo v Bolgariji.** Tamkaj obstoja jako močno učiteljsko društvo (nad 4000 članov), ki je že davno trn v peti današnji bolgarski vladi. Vlada dela na vse krčplje, da bi to društvo razbila. Učitelji so nedavno na nekem shodu sklenili, da prično borbo tudi z nedopustnimi sredstvi, ako bi vlada izkušala razpustiti učiteljsko društvo.

— **Novi šolski zakon v Črni gori.** „Glas Črnogoraca“, uradni list črnogorske vlade, objavlja novi šolski zakon. Dosedanja štiriletna obvezna šola se podaljša za dva ponavljalna zimska tečaja, ki se imajo povsod uvesti, kjer je vsaj 20 učen-

cev. Ti tečaji imajo trajati od 1. oktobra do 1. marca, poučevati imajo ljudskošolski učitelji ob nedeljah, četrtek in praznikih, plačilo prejemajo po nadzornikovem predlogu. Šolske zamude se kaznujejo, in sicer prvih pet zamud z ukorom, za vsako daljšo zamudo se plača 50 h globe. — Učitelji so stalni, začasni in pomožni; poslednji se sprejemajo samo v tem slučaju, če ni dovolj kvalifikovanih kandidatov, tudi nimajo pravice polagati izpita za pravega učitelja. Uspehe učiteljeve ocenjuje šolski nadzorniki po lestvi: prav dobro, dobro, slabo. Pri komur se dožene slab uspeh, ta se kaznuje s premeščenjem, če pa to ne pomaga, se odpusti iz službe; če služi nad 10 let, se upokoji. Učitelji in učiteljice dobivajo enako plačo, in sicer: začetna mezda znaša 960 K, po petih letih 1200 K, po desetih letih 1440 K, po 14 letih 1680 K, po 18 letih 1920 K, po 22 letih 2160 K, po 26 letih 2400 K, ki je najvišja plača učiteljev. Začasni učitelji dobivajo remuneracije letnih 720 K in so dolžni po petih letih položiti izpit za definitivnega učitelja. Po tridesetletnem službovanju more učitelj stopiti v pokoj s celo plačo. Nadzorniki morajo imeti akademiško naobrazbo, če pa takšnih ni dovolj, moreje tudi ljudskošolski učitelji postati nadzorniki. Prehodne določbe: plača definitivnih učiteljev, ki so proučili 4 gimnazije in učiteljišče, se zviša od 1. marca t. l. za 240 K; plača učiteljev, ki so absolvirali bogoslovje v Prizrenu ali na Cetinju se poviša za 180 K. Prvo in drugo povišanje dobi učitelj po prvih petih in desetih letih, potem pa se mu nakazuje doklade po štirih letih. Učitelji, ki služijo brez izpita nad pet let, so provizorni in morejo položiti izpit; oni pa, ki nimajo petletne službe, veljajo kot pomožni učitelji in ne morejo položiti izpita.

— **Rektorjem zagrebškega vseučilišča za bodoče šolsko leto 1907/08** je izvoljen dr. Milivoj Maurovič, profesor juridične fakultete.

— **Jezikoslovec Bugge.** V Kristijaniji je umrl sloveči jezikoslovec profesor Bugge.

— **Žensko vseučilišče v Rusiji.** Kakor poročajo časopisi, otvorijo jeseni v Kijevu novo žensko vseučilišče.

Z gospodarskega polja.

— **Kranjska kmetijska družba** je imela dne 27. junija svoj 140. občni zbor, ki se ga je udeležilo 200 članov. V letu 1906. je imela družba 6738 članov in 130 podružnic. Družba ima sedaj častno število gospodarskih naprav, kakor: podkovsko šolo, drevesnico, dvorec na Viču, gospodinjstvo šolo v Ljubljani, deželno poizkusno klet; družba izdaja krasne knjige v svoji „kmetijski knjižnici“, izvrstno urejevanega „Kmetovalca“ itd. Neizmerne koristi je prinesla ta vrla družba kranjskim in sploh slovenskim kmetovalcem. Nešteto poučnih knjig je izdala, neštivilno dobrih naukov je podala v svojem glasilu, častno število dobro uspevajočih gospodarskih društev in zavodov je ustanovila, z neštetimi predavanji, tečaji, izleti itd. je poučevala ljudstvo. Častna je njena zgodovina in s ponosom lahko gleda družba v preteklost ter z najboljšimi nadami v bodočnost. Vrlo naprej! Pripominjamo, da ima tudi učiteljstvo ob tem napredku mnogo zaslug, saj je izvečine samo ono ustanovilo njene podružnice, ki jih vodi s požrtvovalnostjo slovenskemu kmetu v korist!

— **Sadna in vinska letina na Kranjskem.** Dočim vinska trta letos dobro kaže, bo sadna letina zopet prav slaba. Drevje je sicer lepo cvetelo, a potem je cvetje zaradi neugodnega vremena kmalu odpadlo; največ pa so pokvarili razni mrčesi, gosenice in druga golazen. Le malokje je videti zdrava, polna drevesa. Ponekod je napravil mrčes tako škodo, da prosijo občani za odpis davka.

— **Pristaniške zgradbe v Dalmaciji.** Ministrstvo za trgovino je nedavno odobrilo načrte za vrsto velikih pristaniških del v Dalmaciji in je na podlagi v zadnjih državnih proračunih dovoljenih kreditov odredilo ofertni razpis za te gradbe. Poleg že v minoletem mesecu nekemu dalmatinskemu podjetju oddanih del na obrežju za oglje v Šibeniku, se oddado v tem letu še nastopne gradbe: V Šibeniku zgradba zveznih obrežij med pomolom za pristajanje ladij in obrežjem za oglje. V Spljetu razširjenje pomola sv. Petra in gradba drugega velikega operacijskega pomola. V Gružu podaljšanje operacijskega obrežja pred

kolodvorom. Ta dela bodo zahtevala trošek 1.597.000 K. Bazen tega je bilo že letos oddanih nekaj malih pristaniških del v Dalmaciji in skoro bo razpisanih še nadaljnih deset takih del.

— **Beda v južni Italiji.** Iz južne Italije prihajajo poročila o silni bedi, ki vlada v tamošnjih krajih. Zato se ljudstvo izseljuje v velikih množicah. Tako se n. pr. iz mesta Potenza, ki šteje 15.000 prebivalcev, izseli mesečno 150 oseb. V posameznih krajih so ostali doma le starci, žene in otroci. Zato primanjkuje delavskih moči in so morali ustaviti delo že v raznih tvornicah.

— **Nova zimska kmetijska šola na Fužinah pri Ljubljani.** Graščino pri Ljubljani s celim posestvom (250 oralov njiv in travnikov) sta vzela v najem gg. mlekarški nadzornik za Kranjsko, Jakob Legvart, in M. Ivančič, veleposestnik v Medvodah. Posestvo je last konzula Baumgartnerja in leži 20 minut izven Ljubljane. Na posestvu se uvede vzorna živinoreja (80 glav goveje živine), prašičereja in perutninarstvo v veliki meri. Bazen tega se uvede na graščini zimska kmetijska šola po danskem načinu. To šolo je pozdraviti z velikim veseljem tembolj, ker se bodo na to šolo sprejemali že odrasli možje, ki se hočejo v kratkem času izvežbati v modernem kmetijstvu. Pouk se prične že prihodnjo jesen. Na tej šoli bodo poučevali razni strokovnjaki in profesorji iz Ljubljane.

— **Rezultati loterijskega monopola leta 1906.** Glasom izkaza, sestavljenega od finančnega ministrstva, je število igralnih vložkov znašalo v 1906. letu 91.588.000 v skupnem znesku 33.610.447 kron. Povprečna visokost igralnega vložka je bila torej 36,6 h, ne da bi tozadevno bilo med posameznimi deželami posebnih razlik. Dobitkov je bilo 1.163.281 v znesku 17.521.056, torej 52,13 odstotkov skupnih vložkov. Največ se je igralo na loterijo na Niževavstrijskem, tam prihaja povprečno na osebo 4,74, na to pridejo Primorska, Solnograška, Štajerska, Kranjska, Češka, Gorenje Avstrijsko, Šlezija, Galicija, Moravska, Koroška, Tirolska, Bukovina in končno Dalmacija.

— **Slika državnega gospodarstva.** Avstrija ima letos 1071 milijonov čistega dohodka (odbitih je 744 milijonov za stroške, ki jih ima država, da te dohodke zasluži in izterja). Vojaštvo požre na leto 340 milijonov; od vsake krone davka se pobira za vojaštvo 32 vinarjev! 372 milijonov plačuje država za obresti državnih dolgov. Za političko upravo in pravosodje porabi država 193 milijonov. Za cesarski dvor plačuje 11 milijonov, za duhovske plače 12 milijonov. Za gospodarske namene, za šolo in znanost porabi država samo 143 milijonov; za ljudsko šolstvo in učiteljska 6 milijonov; pripomniti je treba, da nosijo občine in dežele skoraj vsa bremena za ljudske šole! 55 milijonov stanejo vseučilišča, znanstveni zavodi, srednje šole itd. 81 milijonov gre za narodnogospodarske namene; parobrodna družba tržaški Lloyd dobi od teh 7 milijonov. Za obrtno nadzorništvo izda država 668.000 K, za varstvo izseljencev 130.000 K, za izobrazbo obrtnih vajencev 19.000 K.

— **Pasivna resistenca pravnih praktikantov.** V Pragi so zborovali pravni praktikanti in sklenili, da prično pasivno resistenco, ker nimajo nikake plače in morajo na povišanje čakati leta in leta.

— **Nova slovenska posojilnica na Koroškem.** V Kotmari vasi so ustanovili slovensko posojilnico za občine Kotmara vas, Bilča vas, Žihpolje in Vesca. Poslovati je začela dne 1. julija.

Raznoterosti.

× **Štatistika živali.** Pariški muzej za prirodoslovje je priobčil štatistiko živali, na kateri so sodelovala razna prirodoslovna društva. Glasom te štatistike je na vsi zemlji in v morjih 400.000 vrst različnih živali. Samo žuželk je nad 268.000 vrst, ptic 13.000 vrst. Nadalje je znanih 12.000 vrst rib, 83.000 vrst golazni, 1610 vrst kač, 50.000 vrst mehkužcev, 1300 vrst dvoživk, 20.000 vrst pajkov, 3000 vrst iglokožcev, 8000 vrst črvov.

× **Stoletnica Reclamove biblioteke.** Te dni je minolo sto let, kar se je v Lipokem rodil Anton Filip Reclam star., utemeljitelj znane nemške Reclamove biblioteke. — To idejo so hitro usprejeli tudi drugi narodi ali ni tako uspela. Do danes je

izdano okolo 5000 številke te biblioteke iz najrazličnejših književnosti.

× **Zemlja na otoku Kuba** je izredno rodovitna. Željnate glave zrastejo tako debele, da tehta ena po devet kilogramov. Žito žanjejo trikrat na leto. Sladki krompir raste in zori vse leto.

× **Deček s 60 zobmi.** V Novem Jorku živi deček, ki ima 60 zob. Zobozdravniki so odvečne zobe že večkrat odstranili, a so mu vedno nanovo zrasli.

× **Moskva** ima sedaj 1.359.254 prebivalcev. V zadnjih letih se je prebivalstvo pomnžilo za 179.907 oseb.

× **Namakanje cvetic** in drugih lepotičnih rastlin, ki so v loncih, se izvrši na najlažji način s tem, da se postavi lonce s cveticami vred v škap z vodo. Tu je pustiti cvetice toliko časa, da se zemlja popolnoma napije vode, ki pride v lonec skozi spodnjo luknjo. Z zalivanjem se zemlja v loncih preveč strdi, zato je bolj priporočati na ta način namakanja, zlasti tedaj, če se je zemlja v loncu osušila.

× **Tristoletnica znamenitega prirodoslovca.** V Boloniji so dne 12. pret. m. obhajali spominsko slavnost po slavnem prirodoslovcu Alissu Aldrovandiju (1523—1605), ki so ga sodobniki imenovali „pontifex“ znanosti. Njegova dela so izšla v 14 debelih zvezkih in doživela več izdaj. Najznameniteja je njegova „Ornithologia“. Po njem se imenuje tudi neka rastlinska vrsta Aldrovanda. Slavnosti se je udeležil državni podtajnik ministrstva za poljedelstvo, načelniki oblastnij ter mnogo domačih in tujih učenjakov.

× **Novo smrtonosno orožje za človeški rod.** Iz Haaga poročajo: Znano je, da v francoski in nemški armadi nameravajo uvesti novo kroglo za puške, ki bi zadeto osebo gotovo usmrtila. V angleški zbornici so se tudi bavili s to novo iznajdbo, in angleški vojni minister je moral izjaviti, da se bodo angleški tehniko bavili tudi s tem vprašanjem. — Nizozemski general Portugael je rekel na neko tozadevno vprašanje, da bo nova iznajdba grozna in kruta. Krogla bo prav majhna, a provzročala bo v človeškem telu grozne učinke. Ako v resnici uvedejo te novo kroglo, potem ne bo v vojni več ranjencev; oziroma bodo ranjenci, katerih pa ne bo možno zdraviti in ki bodo izdihali po strašnih mukah. — Sodi se, da se bo mirovna konferenca bavila tudi s tem krutim vprašanjem.

× **Svetovna razstava v Tokiju 1912.** Japonci prirede leta 1912. v Tokiju svetovno razstavo. Vlada je dovolila v to svrhu 24 mil. kron.

× **Vanderbiltovo imetje.** V avgustu ko postane Gladys Vanderbilt polnoletna, se razdeli velikansko imetje Vanderbilta. Gladys sama dobi 60 milijonov kron na roko in postane najbogatejša dednica v Ameriki. Oa je hči umrlega Kornelija Vanderbilta.

Listnica uredništva.

Čenjenim dopisnikom: Zaradi tesnega prostora smo morali več stvari odložiti. Kar je porabnega, pride na vrsto. — Do konca tega meseca prosimo vse uredništva se tičeče stvari pošiljati na naš naslov v „Učiteljsko tiskarno“ v Ljubljani. — Na Kras. Deloma porabimo prihodnjič. — Proslava. Vaše pismo s pesmijo smo izročili uredništvu „Gasilca“, ker sodi vanj. — Starosta. Tisto smo namenoma izpustili, ker se godi po vsi Avstriji ob koncu šolskega leta eno in isto: šolska mladina se udeleži zahvalne maše ter zapoje zahvalno in cesarsko pesem. Torej ni to nič posebnega, kar se je zgodilo pri vas. Tudi to je stara, lepa in splošna navada, da se predsednikov namestnik g. predsedniku uradne skupščine spoštljivo zahvali „za spretno in nepristransko vodstvo konference.“ Zato smo izpustili to, kar je umljivo ob sebi. Ne za-merite! —

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 860.

Kranjsko.

(92) 1

V litijskem okraju se razpisuje s tem na dvorazrednici v Izlakah učiteljska služba v začasno nameščenju.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 4. avgusta 1907.

C. kr. okrajni šolski svet v Litiji, dne 4. julija 1907.

Št. 1477.

91 (1)

Na dvorazredni ljudski šoli v Studenem se razpisuje s tem nadučiteljsko mesto v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 19. julija 1907.

Prosilci, kateri v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojni, dne 4. julija 1907.

Št. 800.

Štajersko.

93 (1)

Na dvorazredni ljudski šoli, tretji krajevni razred, v Stranicah je popolniti definitivno mesto nadučitelja.

Prosilci za to mesto vpošljejo naj svoje s predpisanimi službenimi dokumenti in dokazom sposobnosti za pomožno podelitev katoliškega verouka opremljene prošnje do najkasneje 5. avgusta 1907 na krajni šolski svet v Stranice (pošta Konjice).

Okrajni šolski svet Konjice, dne 3. julija 1907.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca vel. travna 1907 K 58.434.44

Naznanilo. Kdor želi od zadruga kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Naprednemu in zavednemu učiteljstvu!

Vsakdo bodi naročnik „Zvezinih“ listov, ki so:

Učiteljski Tovariš

Popotnik

Zvonček

Domače ognjišče.

Pekovski vajenec

sprejme se pri

(85) 5—3

Albinu Hauptmanu na Jesenicah
(Gorenjsko).

Pogoji po dogovoru. — Od gg. učiteljev priporočeni imajo prednost. —

Poskusite
in priporočite
≡ izdelke ≡
Vydrove tovarne hranil
v Pragi VIII. Cenovnik zastoj.

(19) 25

Učni načrti

v obeh jezikih
za ljudske šole
vseh kategorij na
Kranjskem

izvod po 50 h za enorazrednice in dvorazrednice; za trirazrednice do osemrazrednice po 60 h, po pošti 5 h več. Prodaja (6) 12—7

„Učiteljska tiskarna“
v Ljubljani, Gradišče šte. 4.

Vsem onim, ki ljubijo zlahtno kapljico in dobro kuhinjo z vedno svežimi raznovrstnimi jedili priporočam svojo na novo urejeno

(4) 12—7

restavracijo

kakor tudi moderno opremljeni in ceneni

hotel „Južni kolodvor“

nasproti kolodvoru

A. Seidel,
restavrater.

Ivan Jax in sin
Ljubljana,
Dunajska cesta št. 17.

Velika zaloga

dvokoles, šivalnih in
pisalnih strojev.

Ceniki zastoj in poštnine prosto.

(23) 12—7

Ustanovljeno 1842.

Električna sila.

Telefon 154.

BRATA EBERL

(8) 52—27 tovarna oljnatih barv, laka in firneža
v Ljubljani, Miklošičeve ulice šte. 6

nasproti hotela „Union“

priporočata gg. šolskim vodjem in učiteljem v mestu in na deželi
njiju priznana najboljši, črni, medli

lak za šolske table.

G. ČADEŽ

Mestni trg št. 14

(poleg stare g. Urbančeve trgovine)

priporoča v veliki izberi

klobuke, cilindre in čepice;

tudi raznovrstno (1) 52—27

moško perilo, kravate itd.

po zmernih cenah.

Za gg. učitelje 10% popusta!

Ustanovljeno leta 1832.

Lak za šolske table

črn in medel,

olje proti prahu

priznano najboljše

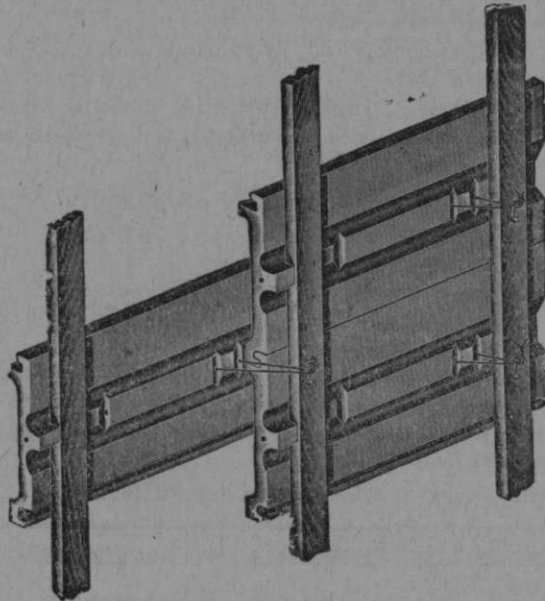
prodaja (16) 50—25

ADOLF HAUPTMANN

prva kranjska tovarna oljnatih barv, firneža, laka
in steklarskega kleja

v Ljubljani.

Ilustrovani ceniki zastoj in poštnine prosto.

F. P. Vidic & Komp. Ljubljana

opekarna in zaloga peči

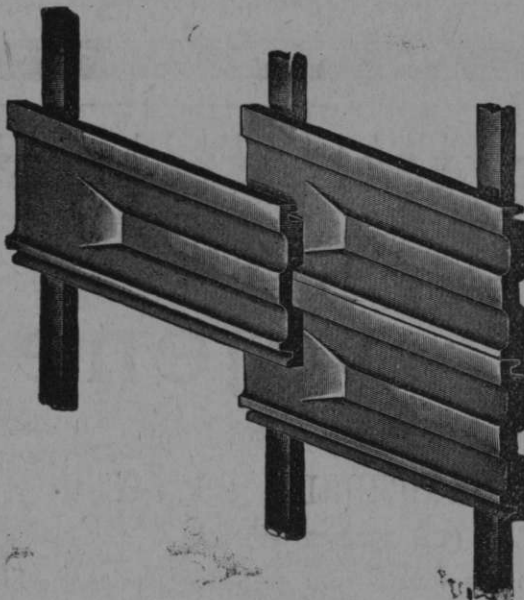
ponudijo vsako poljubno množino patentiranih

zarezanih strešnikov

Sistem „Marzola“ (Strangfalzriegel) Sistem „Marzola“

Barve: a) rdeči naravno žgani, b) črno impregnirani.

Najljcenejši, najcenejši in najpriprostejši strešno
krije.

Vsak strešnik se zamore na late pribiti ali pa z žico privezati, kar je gotovo velike važnosti za kraje, ki trpe po močnem vetru in burji.

Takojsnja in najzanesljivejša postrežba. (36) 30—19 Sprejmejo se zastopniki.

Vzorce in prošpekte pošljemo na željo brezplačno.